

2. ВРП: фінансове забезпечення судів і суддів на 2022 рік є меншим від мінімальних потреб. URL: <https://pravo.ua/vrp-finansove-zabezpechennia-sudiv-i-suddiv-na-2022-rik-ie-menshym-vid-minimalnykh-potreb/>

Сташин Олег Русланович
Студент I курсу магістратури
Західноукраїнського національного університету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Глобалізація економічної інфраструктури створює не тільки нові можливості для розвитку економіки, а й нові ризики, пов'язані з нерівномірністю використання природних ресурсів. При цьому природні ресурси мають ключове значення для економіки будь-якої країни, що обумовлює необхідність економії та пошуку варіантів зниження ресурсоспоживання, диверсифікації джерел енергоресурсів, впровадження нових, ресурсозберігаючих технологій і альтернативних джерел енергії.

Питанням визначення поняття екологічної безпеки займалися багато учених та науковців. Так, Хилько М.І. вважає, що «під екологічною небезпекою слід розуміти загрозу погіршення якості природного середовища, ураження людей, популяцій і угруповань живих організмів, що зумовлена наявністю або потенційною можливістю виникнення шкідливих природних і антропогенних чинників. Кількісною мірою екологічної небезпеки може бути вірогідність завдання тієї чи іншої шкоди об'єктам біосфери» [1, с.10].

В той же час слід уточнити, що поняття екологічної небезпеки певною мірою пов'язано з поняттям екологічної ситуації, що представляє собою «просторово-часове співвідношення природних, економічних, соціальних і політичних умов, які створюють відносно стійку систему життєзабезпечення людини і суспільства» [1, с.10].

Поряд з тим Хуршудов О. зазначає, що «екологічна безпека є однією із складових частин національної безпеки, сукупністю природних, соціальних та інших умов, що забезпечують безпечне життя і діяльність населення, що проживає на цій території» [2].

Качинський А.Б. визначає «екологічну безпеку як стан захищеності життєво важливих інтересів об'єктів екологічної безпеки (особистості, суспільства та держави) від загроз природного, техногенного та соціального характеру, а також забруднень внаслідок антропогенної діяльності (аварій, катастроф, тривалої господарської та воєнно-оборонної й іншої діяльності), від природних явищ і стихійних лих» [3, с.72].

Своє тлумачення екологічної безпеки надає Реймерс М. у словнику-довіднику: «екологічна безпека – це сукупність дій, станів і процесів, що прямо чи побічно не призводять до серйозних збитків (або загроз таких збитків), що завдаються природному середовищу, окремим людям і людству загалом; комплекс станів, явищ та дій, що забезпечують екологічний баланс на Землі і у будь-яких її регіонах на рівні, до якого фізично, соціально-економічно, технологічно та політично готове (може без серйозних збитків адаптуватися) людство» [4].

Таке визначення, якнайширше розкриває саме мету реалізації концепції сталого розвитку з позицій екобезпеки та необхідності забезпечення балансу існування всього живого на планеті.

Дудюк В. та Гобела В. пропонують таке визначення «екологічної безпеки: це стан, що характеризується забезпеченням всіх життєво необхідних потреб людини з дотриманням негативного впливу на навколишнє природне середовище на рівні, що гарантує безпечні умови життєдіяльності та здоров'я людей, не передбачає погіршення умов життя в майбутньому та створює систему заходів для запобігання та усунення наслідків природних явищ і стихійних лих» [5, с. 130].

Згідно з Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», «екологічна безпека представляє собою такий стан навколишнього

природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей» [6].

Черенкевич О.С. вважає, що «екологічна безпека відображає сукупність умов та процесів, які забезпечують всі життєво необхідні потреби людини та не передбачає погіршення умов життєдіяльності майбутніх поколінь за умови економічної та екологічної збалансованості для досягнення сталого економічного розвитку» [7, с.24].

На сьогодні загальновідомо, що загрози екологічної безпеки можна класифікувати по відношенню до території – на внутрішні (будь-які об'єкти, що негативно впливають на навколишнє середовище, через господарську діяльність) і зовнішні (транскордонний вплив забруднень); за джерелами екологічної небезпеки - антропогенні та природні; за природними сферами – загрози атмосфері, водним ресурсам, біосфері тощо [8]. На основі виділення основних характеристик екосистем Петрушенко М. виділяє загрози, що викликають порушення матеріально-енергетичних та інформаційних взаємодій у навколишньому природному середовищі. У табл. 1 наведені приклади, до якого виду загроз відносяться ті чи інші втручання господарської діяльності людини в навколишнє природне середовище.

Таблиця 1

Загрози екологічної безпеки [8, с. 48].

Вид порушення взаємодії	Порушення речових взаємодій	Порушення енергетичних взаємодій	Порушення інформаційних взаємодій
Загрози	Зниження біопродуктивності живих організмів території		Виробництво генно-модифікованих продуктів
	Порушення харчових ланцюгів екосистем		Знищення видів рослин і тварин
	Порушення кругообігів речовин	Виснаження природних копалин	Мутування видів мікроорганізмів, рослин і тварин

На наш погляд, така класифікація загроз є найбільш повною та охоплює різні види взаємодій у навколишньому природному середовищі.

Основними загрозами екологічної безпеки є надзвичайні ситуації природного і техногенного характеру та вплив економіки на навколишнє природне середовище. Реалізація загроз екологічної безпеки призведе до кризових ситуацій в економіці, екології, суспільстві. Поряд з тим врахування загроз повинно відбуватись паралельно з урахуванням економічних показників витрат та результатів, тобто економічної ефективності.

Перехід України на міжнародну систему національних рахунків, підписання Кіотського протоколу, проведення ряду організаційних заходів з природокористування і охорони навколишнього середовища створили об'єктивні передумови для формування системи інструментів національної екологічної політики, яка б забезпечила ефективний захист навколишнього природного середовища з урахуванням національних особливостей і традицій природокористування.

Аналіз проблем екологічного стану свідчить про те, що в даний час в Україні необхідна реалізація закону оптимальної відповідності або збалансованості стану природного середовища темпам і типу розвитку суспільства. Саме це положення повинно бути в основі розробки політики екологічної безпеки на макрорівні і є базою для розробки екологічних заходів на рівні підприємств.

Список використаних джерел:

1. Хилько М.І., Кушерець В.І. Екологічна безпека України: у запитаннях та відповідях. Київ : Знання України, 2006. 144 с.

2. Екологічна безпека та економіка : монографія / М.І. Сокур, В.М. Шмандій, Є.К. Бабець, В.С. Білецький, І.Є. Мельнікова, О.В. Харламова, Л.С. Шелудченко. – Кременчук, ПП Щербатих О.В., 2020. 240 с.

3. Качинський А.Б., Єгоров Ю.В. Екологічна безпека України: системні принципи та методи її формалізації. Національна безпека: український вимір : щоквартальний наук. зб. 04/2009. № 4. С. 71-79.

4. Реймерс Н.Ф. Природопользование : словарь-справочник. Москва : Изд-во «Мисль», 1990. 639 с.

5. Дудюк В. С., Гобела В. В. Теоретичні підходи до визначення поняття екологічної безпеки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.5. С. 130-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2015_25.5_23

6. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>

7. Черенкевич О.С. Екологічна безпека України: статистична оцінка та моделювання. дис. ... к.е.н.: 08.00.10. /Нац. акад. статист., обліку та аудиту. Київ. 2021. 190с.

8. Петрушенко М. Концепція економічної оцінки та механізму управління екологічними конфліктами. *Економіст*. 2012. №11. С.47-51.

Сукшинський Назар Ігорович

Студент I курсу магістратури

Західноукраїнського національного університету

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Аналіз світової практики розвитку фінансової освіти [2] доводить, що як рівень фінансової грамотності, так і ступінь розуміння цієї проблеми та розробленість і масштабність її вирішення суттєво різняться за країнами.

Вперше на державному рівні проблема фінансової освіченості населення була піднята у США. Причому зміст поняття «фінансова грамотність» сьогодні у Сполучених Штатах трактується дуже широко, включаючи, окрім питань ведення домашньої бухгалтерії, управління кредитами, пенсійного планування тощо навіть дії щодо управління грошовими доходами і витратами під час стихійних лих, терористичних актів або ж у випадку раптової хвороби [2]. До того ж, популяризація освітніх економічних питань здійснюється досить активно, починаючи з початкової школи.

Скажімо, багаторічний досвід економічної освіти в США показав